

ABIKS TAOTLEJALE

**Maapiirkonnas majandustegevuse
mitmekesistamise investeeringutoetus**

VÄIKEPROJEKTID

Eesti maaelu arengukava 2007-2013 meede 3.1

2011

Sisukord

Sissejuhatus	3
I PEATÜKK. TOETUS, TAOTLEJA, TAOTLEMINE	4
MILLEGA ARVESTADA ENNE TAOTLEMA ASUMIST	4
MILLISED TEGEVUSED ON TOETATAVAD	5
MILLISED KULUD EI OLE TOETATAVAD.....	9
KES SAAB TOETUST TAOTLEDA	10
TAOTLEJALE ESITATAVAD NÕUDED.....	11
TOETUSE MÄÄR JA SUURUS	12
MIDA ON VAJA TAOTLEMISEL ESITADA	13
II PEATÜKK. TEGEVUSED PÄRAST TOETUSE MÄÄRAMIST	18
INVESTEERINGU TEOSTAMINE	18
INVESTEERINGUOBJEKTI TÄHISTAMINE.....	19
MUUDATUSED INVESTEERINGU TEGEMISEL.....	20
MAKSENÕUDE ESITAMINE	20
MAKSENÕUDE KONTROLL	23
INVESTEERINGU TEOSTAMISE KONTROLL.....	23
VÄHENDAMINE JA VÄLJAARVAMINE.....	23
TOETUSE VÄLJAMAKSMINE	24
JÄRELKONTROLL.....	25
NÕUDED TOETUSE SAAJALE.....	25
TOETUSE TAGASINÕUDMINE	25
SALDODE KONTROLLIMINE.....	26

Sissejuhatus

Käesolev juhend on koostatud selleks, et aidata taotlejaid maapiirkonnas majandustegevuse mitmekesistamise meetme raames väikeprojektidele antava toetuse taotluse ettevalmistamisel, investeeringu tegemisel ning toetusraha taotlemisel. Siit leiata ülevaate taotlejale ja taotlusele esitatavatest nõuetest ja toetuse taotlemiseks vajalikest dokumentidest, samuti toetuse saamisega kaasnevatest kohustustest.

Maapiirkonnas majandustegevuse mitmekesistamise investeeringutoetus on Eesti maaelu arengukava 2007-2013 (www.agri.ee/MAK), edaspidi arengukava, meede 3.1, mille saamise nõuded, taotlemise ja taotluse menetlemise täpsemad reeglid on kehtestatud põllumajandusministri 22.12.2010 a määrusega nr 119 „[Maapiirkonnas majandustegevuse mitmekesistamise investeeringutoetuse saamise nõuded, toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord](#)“. Toetust makstakse Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) ja riigieelarvest.

Meetme üldine eesmärk on maapiirkonnas tegutsevate ettevõtjate elujõulisuse ja jätkusuutlikkuse suurendamine läbi maapiirkonna ettevõtluse mitmekesistamise (eelkõige keskustest eemalejäävates piirkondades) ning sellega uute ja paremate töökohtade loomisele kaasaaitamine. Väikeprojektide toetamise eesmärgiks on kohalikul ressursil põhineva ja maapiirkonna elukvaliteedi parandamisega seotud mittepõllumajandusliku mikroettevõtluse arendamine, noorte ja naiste ettevõtluses osalemise soodustamine, puuetega inimeste erisusi arvestavate töötingimuste ja teenuste loomine ning põllumajandustootmise mitmekesistamine ja maaettevõtluse arendamine läbi bioenergia-alaste ja muude innovaatiliste investeeringute, mille kaudu soodustatakse muuhulgas ka keskkonnasõbraliku ettevõtluse arengut ja meetme üldeesmärgist tulenevalt paremate töökohtade loomist.

Kõikidest olulistest kriteeriumidest saate teada juhendi läbilugemisel.

Käesolev juhend ei ole taotluse menetlemisel ja toetuse määramisel juriidiline alusdokument.
Selliseks alusdokumendiks on meetme määrus.

Maapiirkonnas majandustegevuse mitmekesistamise investeeringutoetus taotluste vastuvõtu, kontrollimise ja toetuse määramisega tegeleb Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet (PRIA).

Narva mnt 3, Tartu 51009
Investeeringutoetuste infotelefon 737 7678
Faks 737 1201
E-post info@pria.ee

Kodulehekülge www.pria.ee, käesoleva meetmega seotud materjal asub aadressil http://www.pria.ee/et/toetused/valdkond/kulaeluarendamine/maapiirkonnas_majandustegevuse_mitmekesistamise_investeeringutoetus_meede_3_1_vaikeprojektid_2011

Meetme on välja töötanud Põllumajandusministeerium.
Lai 39/41, Tallinn 15056
Tel 62 56 101
Faks 62 56 200
E-post pm@agri.ee
Kodulehekülge www.agri.ee
Soovime edu taotlemisel!

I PEATÜKK. TOETUS, TAOTLEJA, TAOTLEMINE

MILLEGA ARVESTADA ENNE TAOTLEMA ASUMIST

Kõigepealt tuleb teil läbi mõelda oma järgmise viie kuni kuue aasta tegevus arvestades, et toetuse abil tehtud investeeringut tuleb säilitada ja sihipäraselt kasutada viie aasta jooksul pärast toetuse viimase osa väljamaksmist. Sellel perioodil ei tohi toetusega soetatud vara maha müüa, rendile anda vms.

Toetust ei saa te kätte kohe toetuse määramise otsustamise ajal, vaid see makstakse välja refinantseerimise põhimõttel ehk kolme kuu jooksul pärast investeeringu eest tasumist ja nõuetekohaste maksedokumentide PRIA-le esitamist. Investeeringu tegemiseks ja kuludokumentide esitamiseks on teil aega kaks aastat toetuse määramisest arvates. Seega tuleb investeeringu elluviimiseks vajaminev raha leida esialgu omavahenditest või laenu abil. Seadmete ostu puhul võib kasutada kapitalirenti ehk liisingut.

Alates 22.05.2011 on võimalik taotleda ka tegevuse elluviimise rahastamist osaliselt tasutud kuludokumentide alusel. Vt täpsemalt lk 18.

Kui te kahe aasta jooksul alates toetuse määramisest investeeringut ellu ei vii ja sellekohaseid kuludokumente PRIA-le ei esita, siis teie investeeringut ei refinantseerita.

Kui olete otsustanud toetust taotleda, siis teadke, taotlemiseks võib vaja minna dokumente, mille hankimiseks tuleb varuda aega.

Hoone või rajatise, sinna juurde kuuluva juurdepääsutee, veevarustus- ja kanalisatsioonisüsteemi, reoveepuhastussüsteemi ning elektrisüsteemi ehitamise ja nende juurde kuuluvate seadmete ostmise puhul tuleb alustada projekti tellimisest ja projektile vajalike kooskõlastuste hankimisest. Milliseid kooskõlastusi on vaja, määratakse ära projekteerimistingimustega, mida väljastab kohalik omavalitsus, kes annab hiljem ka ehitusloa.

Hinnapakkumuse jaoks on vaja saata investeeringuobjekti või teenuse pakkujale (seadmete müüjale, ehitiste ehitajale, omanikujärelevalve teostajale või ettevalmistavate tööde puhul projekteerijale) vabas vormis koostatud pakkumiskutse. Tingimused, millele investeering peab vastama, tuleb kirja panna pakkumiskutse tehnilisse spetsifikatsiooni. Tehniline spetsifikatsioon koostage selliselt, et kõigile pakkumiskutse saanud hankijatele oleks loodud võrdsed võimalused ning neil oleks võimalus ka sisuliselt vastata. Kui investeeringuobjekti, turu-uuringu, turundustegevuse (välja arvatud messil osalemine) omanikujärelevalve või tee ja parkla ehitamise käibemaksuta maksumus ületab 5000 eurot, peab taotleja olema nimetatud tegevuste kohta saanud vähemalt kolm võrreldavat hinnapakkumust.

Hinnapakkumused peavad olema võrreldavad ja kajastama objekti tehnilisi näitajaid. PRIA kontrollib, et väljavalitud hinnapakkumus ei oleks põhjendamatult kõrge võrreldes tavaliselt sarnase tegevuse ja investeeringuobjekti eest tasutava hinnaga.
--

Investeeringutoetuse eest ostetavate kaupade ja teenuste päritolumaa osas ei ole piiranguid. Tegemist peab olema uute, st kasutamata kaupade, masinate ja seadmetega, mis peab selguma ka hinnapakkumuselt. Hinnapakkumustele ei kehti allkirjastamise nõuet, kuid oluline on, et hinnapakkumus oleks suunatud teile. Lubatud on ka hinnapakkumuste küsimine e-posti teel.

Hinnapakkumused peavad olema võrreldavad ja kajastama objekti tehnilisi näitajaid. PRIA kontrollib, et väljavalitud hinnapakkumus ei oleks põhjendamatult kõrge võrreldes tavaliselt sarnase tegevuse ja investeeringuobjekti eest tasutava hinnaga.
--

Kui teile tundub dokumentide täitmine keerukas ja vajate abi, siis soovitame pöörduda tunnustatud nõuandekeskuse poole või leida koolituse läbinud konsulent. Kuna PRIA ülesandeks on vastuvõetud taotluste kontrollimine ja hindamine, siis ei saa PRIA töötajad taotlejaid abistada dokumentide sisulisel koostamisel.

Nõuandekeskuste andmed saate portaalist <http://konsulent.pikk.ee> ja telefonil 730 8402

Toetust saab taotleda PRIA väljakuulutatud taotlusvooru perioodil. Taotlusvoorude ajad ja taotluste esitamise kanalid kuulutab PRIA välja Ametlike Teadaannete ning oma kodulehe vahendusel. Taotluse esitamise ajaks peavad kõik nõutavad dokumendid olema olemas ja õigesti täidetud. Kui teil ei õnnestu taotluse esitamise ajaks kõiki vajalikke dokumente kokku saada, siis soovitame planeerida taotluse esitamise järgmisse taotlusvooru.

MILLISED TEGEVUSED ON TOETATAVAD

Taotleja võib toetust taotleda majandustegevuse mitmekesistamiseks vajalike tegevuste kohta, kui investeringuobjekt asub valla (välja arvatud Tallinnaga piirneva valla) või vallasisese linna, mille elanike arv jääb alla 4000 (vt. arengukava tabel 3), või kuni 4000 elanikuga väikelinna (vt. arengukava tabel 2) territooriumil.

Tabel 2. Linnad, mille elanike arv on väiksem kui 4000 (2007. a 1. jaanuari seisuga)

Kunda linn	3751
Kärdla linn	3724
Loksa linn	3469
Tõrva linn	3112
Narva-Jõesuu linn	2734
Püssi linn	1837
Mustvee linn	1648
Võhma linn	1544
Kallaste linn	1152
Mõisaküla linn	1073

Allikas: Statistikaamet

Vallasisesed linnad, mille elanike arv on väiksem kui 4000 (seisuga 02.04.2007, MAK 2007-2013 tabel 3).

Kehra	3070
Räpina	2744
Tamsalu	2561
Otepää	2231
Kilingi-Nõmme	2125

Järgnevalt kirjeldatakse, millised tegevused on meetme määruse kohaselt toetatavad.

- Hoone ja rajatise ehitamine, välja arvatud lammutamine, „[Ehitusseaduses](#)“ sätestatud tingimustel ja korras ning hoone parendamine
Toetatavateks tegevusteks on majandustegevuse mitmekesistamiseks vajalike hoonete ja rajatiste ehitamine „Ehitusseaduse“ mõistes. Kõigi toetatavate investeringuobjektide ehitamine peab toimuma „Ehitusseaduses“ ja/või „Teeseaduses“ sätestatud tingimustel ja korras. Hoonete ja rajatiste ehitamise mõistet selgitab „Ehitusseadus“, mille järgi ehitamine on ehitise püstitamine, laiendamine, rekonstrueerimine, tehnosüsteemide muutmine või lammutamine.

Toetust võib taotleda kõikidele ehitamise osadele. Lammutamist toetatavate tegevuste hulka ei loeta, kuid on kulutusena lubatav juhul, kui see on osa ehitusprojekti ettenähtud ehitustöödest.

Uue hoone püstitamise korral peab kavandatava ehitise alune maa olema taotleja omandis või peab olema tema kasuks seatud hoonestusõigus.

Laiendamise, rekonstrueerimise ja tehnosüsteemide muutmise ja lammutamise korral peab ehitise olema taotleja omandis või antud talle õiguslikul alusel kasutamiseks vähemalt viieks aastaks arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest.

Toetust võib taotleda ka hoone parendamiseks, mis ei nõua ehitusloa olemasolu. Parendamise all võib taotleda toetust investeringule materiaalsesse põhivarasse, mis on seotud uue kütise rajamise või olemasoleva kütise laiendamise või tegevusega, mis hõlmab olemasoleva kütise toodete või tootmisprotsessi põhjalikku muutmist, eelkõige täiustamist, mitmekesistamist või asjakohastamist. Hoone, mida parendatakse, peab olema taotleja omandis või peab olema antud talle õiguslikul alusel kasutamiseks vähemalt viieks aastaks arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest. Hoone parendamise maksumus ei või olla väiksem kui 3195 eurot ja suurem kui 12 783 eurot.

- Tee ja parkla ehitamine

Kavandatava hoone ja rajatise, mille kohta taotletakse toetust selle määruse alusel, ehitamise või parendamise osaks võib olla ka tee ja parkla ehitamine, kui see tee ja parkla on eratee „Teeseaduse“ §52 tähenduses ning on juurdepääsuks kavandatavale ehitisele. Tee ja parkla ehitamise kulude osakaal ehitise ehitamise ja parendamise abikõlblikust maksumusest ei tohi ületada 30%.

- Majutusteenuse osutamiseks uue voodikoha rajamine ja olemasoleva voodikoha parendamine „[Turismiseaduse](#)“ § 19 alusel sätestatud nõuete kohaselt

Uue voodikoha rajamisena käsitatakse hoone püstitamist, laiendamist või rekonstrueerimist „Ehitusseaduses“ sätestatud nõuete kohaselt. Majutusteenuse osutamise ideoloogia maapiirkonnas majandustegevuse mitmekesistamise määruse raames tuleneb EÜ nõukogu määrusest nr 1698/2005, mille kohaselt toetatakse majutuse korral ainult väikemajutust. MAKi mõistes nimetatakse väikemajutuseks majutusteenuse pakkujat, kelle majutusettevõttes on voodikohti kuni 30. Tulenevalt sellest ei toetata investeeringuid, millega rajatakse rohkem kui 30 voodikohta või koos loodavate uute voodikohtadega on nende arv üle 30.

- Majutusteenuse osutamiseks uue majutusruumi sisustamine vajaliku materiaalse põhivaraga uue voodikoha rajamise korral „[Turismiseaduse](#)“ § 19 alusel sätestatud nõuete kohaselt

Uue voodikoha rajamisena käsitletakse hoone püstitamist, laiendamist või rekonstrueerimist „[Ehitusseaduses](#)“ sätestatud nõuete kohaselt.

„[Turismiseaduse](#)“ § 19 sätestab, et:

- ettevõtja võib osutada majutusteenust ainult registris registreeritud majutusettevõtte kaudu.
- majutusettevõtte peab kogu külastajate majutamise perioodil vastama majutusettevõttele kehtestatud nõuetele.
- nõuded majutusettevõttele kehtestab majandus- ja kommunikatsiooniminister.

Majandus- ja kommunikatsiooniminister on nimetatud nõuded kehtestanud 19.10.2005 [määrusega nr 128](#) (RTL, 25.10.2005, 106, 1635, määrust muudetud ei ole).

Hoone, mille majutusruumi materiaalse põhivaraga sisustatakse, peab olema taotleja omandis või antud talle õiguslikul alusel kasutamiseks vähemalt viieks aastaks arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest.

- Masina ja seadme ostmine ning paigaldamine.

Pange tähele: ehitise, mida ehitatakse (v.a uus püstitatav hoone) või kuhu seade paigaldatakse, või hoone, mida parendatakse või mille majutusruumi sisustatakse materiaalse põhivaraga, peab olema taotleja omandis või peab olema antud talle õiguslikul alusel kasutamiseks vähemalt viieks aastaks arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest.

Toetust ei saa taotleda eelpool nimetatud tegevuste kohta, kui investeeringuobjekt on seotud justiitsministri 28. detsembri 2005. a määruse nr 59 «Kohtule dokumentide esitamise kord» lisa 16 «Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatoris (EMTAK)» (edaspidi EMTAK 2008) toodud järgmiste tegevusvaldkondadega:

- 1) taime- ja loomakasvatuse, jahinduse ja neid teenindavad tegevusalad (EMTAK 2008, jagu A, alajagu 01), välja arvatud põllumajandust abistavad tegevusalad (EMTAK 2008, jagu A, alajagu 016);

Põllumajandust abistava tegevusala puhul ei tohi taotleja

ollapõllumajandustootja;

- 2) metsamajandus ja metsavarumine (EMTAK 2008, jagu A, alajagu 02), välja arvatud halumasina ostmine taotleja poolt, kes ei ole puidulisi metsandussaadusi töötlev ja turustav mikroettevõtja arengukava peatüki 5.3.1 meetme 1.5 mõistes;
Metsamajandus ja metsavarumine on valdkond, millesse investeringud ei ole lubatud. Erandina lubab määrus halumasina ostmist juhul, kui taotleja ei ole puidulisi metsandussaadusi töötlev ja turustav mikroettevõtja.
- 3) kalapüük ja vesiviljelus (EMTAK 2008, jagu A, alajagu 03),
Kalapüüki ja vesiviljelust ei toetata, välja arvatud juhul, kui see on vajalik turistide teenindamiseks. Kui näiteks kalatiigi ehitus on tarvilik turistide teenindamiseks ja taotleja ei ole kalandustoodete tootja ega taotleja, siis on tegevus antud meetme kohaselt abikõlblik;
- 4) mäetööstus (EMTAK 2008, jagu B);
- 5) kange alkoholi destilleerimine, rektifitseerimine ja segamine (EMTAK 2008, jagu C, alajagu 1101), viinamarjaveini tootmine (EMTAK 2008, jagu C, alajagu 1102), siidri ja muu marja- ja puuviljaveini tootmine (EMTAK 2008, jagu C, alajagu 1103), muude destilleerimata kääritatud jookide tootmine (EMTAK 2008, jagu C, alajagu 1104), õlletootmine (EMTAK 2008, jagu C, alajagu 1105) ning tubakatoodete tootmine (EMTAK 2008, jagu C, alajagu 12);
- 6) puidu saagimine ja hõõveldamine (EMTAK 2008, jagu C, alajagu 1610), katusesindlite ja laastude tootmine (EMTAK 2008, jagu C, alajagu 16239, alategevus „Katusesindlite ja laastude tootmine“), puittaara tootmine (EMTAK 2008, jagu C, alajagu 1624) ning pakkude, pelletite, brikettide või graanulite tootmine aglomeeritud saepurust või puidujäätmetest (EMTAK 2008, jagu C, alajagu 16291, alategevus „Pakkude, pelletite, brikettide või graanulite tootmine aglomeeritud saepurust ja puidujäätmetest“), kui taotleja on punktis 2 nimetatud metsandussaadusi töötlev ja turustav ettevõtja, välja arvatud masina või seadme ostmine hõõveldatud või lihvitud puidu valmistamiseks;
- 7) elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine (EMTAK 2008, jagu D, alajagu 35), välja arvatud bioenergia tootmine, juhul kui üle 50% toodetavast energiast turustatakse;
Käesoleva meetme raames toetatakse ka bioenergia tootmist, juhul kui enamuse sellest läheb müügiks. Tegevus on uus ja põhineb Biomassi ja bioenergia kasutamise edendamise arengukaval aastateks 2007-2013. Bioenergiaks vajaliku biomassi kasvatamine ja pakendamine ei jää käesoleva määruse valdkonda. Toetatavad on need tegevused, mille tulemusel biomassist toodetakse biokütus, biosoojus või bioelekter. Biokütuseks võib olla nii biomassist töötlemise teel saadud transpordikütus kui ka biograanulid.
- 8) veevarustus, kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitlus (EMTAK 2008, jagu E);
- 9) ehitus (EMTAK 2008, jagu F);
- 10) veondus ja laondus (EMTAK 2008, jagu H)
Välja arvatud mahetoodete ladustamise korraldamiseks turustuskeskuste loomine;
- 11) finants- ja kindlustustegevus (EMTAK 2008, jagu K);
- 12) kinnisvaraala tegevus (EMTAK 2008, jagu L);
- 13) juriidilised toimingud ja arvepidamine (EMTAK 2008, jagu M, alajagu 69), nõustamine;
- 14) reklaamindus ja turu-uuringud (EMTAK 2008, jagu M, alajagu 73);
- 15) haldus- ja abitegevused (EMTAK 2008, jagu N), välja arvatud taimede, puude ja põõsaste istutamine, parkide, aedade ja haljasalade hooldus ja korrashoid (EMTAK 2008, jagu N, alajagu 813, alategevus “Taimede, puude ja põõsaste istutamine, parkide, aedade ja haljasalade hooldus ja korrashoid”), puude lõikamine, hekkide piiramine, puude ümberistutamine (EMTAK 2008, jagu N, alajagu 813, alategevus “Puude lõikamine, hekkide piiramine, puude ümberistutamine”).
Taimede, puude ja põõsaste istutamise, parkide, aedade ja haljasalade hoolduse ja korrashoidi ning puude lõikamise, hekkide piiramise ja puude ümberistutamise korral ei tohi taotleja olla põllumajandustootja;
- 16) hasartmängude ja kihlvedude korraldamine (EMTAK 2008, jagu R, alajagu 92).

Lisaks loetletud tegevusvaldkondadele ei saa toetust taotleda:

- 1) Euroopa Ühenduse asutamislepingu I lisas nimetatud toodete ja nimetatud toodetega seotud toodete töötlemise alal, kui taotleja on põllumajandustootja või kui taotleja on ettevõtja, kelle

põhitegevus on Euroopa Ühenduse asutamislepingu I lisa nimetatud toodete või mittepuiduliste metsasaaduste ning nimetatud toodete ja saadustega seotud toodete töötlemine ja turustamine arengukava peatüki 5.3.1 meetme 1.6 mõistes;

Arengukava meede 1.4.1 „Mikropõllumajandusettevõtte arendamise investeeringutoetu“ võimaldab toetust nendele mikroettevõtjatele, kes taotlevad toetust põllumajandussaaduste töötlemiseks. Tingimuseks on see, et ettevõtja müügitulust üle poole moodustab põllumajandustootmine või omatoodetudtoodangu töötlemine. Käesolevas meetmes saavad põllumajandussaaduste töötlemiseks toetust taotleda need ettevõtjad, kes ei ole põllumajandustootjad meetme 1.4.1. mõistes.

EÜ asutamislepingu I lisa nimetatud toodete või mittepuiduliste metsasaaduste ja nende toodetega seotud töötlemist toetab arengukava meede 1.6 „Põllumajandustoodetele ja mittepuiduliste metsasaadustele lisandväärtuse andmise investeeringutoetus“. Meede toetab neid põllumajandussaaduste ja mittepuiduliste metsasaaduste töötlejaid, kelle müügitulust üle poole moodustab nimetatud saaduste töötlemine.

Teisisõnu: käesolevast meetmest saab toetust taotleda põllumajandussaaduste töötlemiseks vaid sel juhul, kui taotleja ei ole põllumajandustootja ega ka põllumajandussaaduste töötleja.

- 2) majutusteenuse osutamiseks uue voodikoha rajamiseks, hoone parendamiseks ja majutusruumi sisustamiseks materiaalse põhivaraga, kui majutusettevõttes on üle 30 voodikoha, välja arvatud puhkeküla ja -laagri puhul;
- 3) majutusteenuse osutamiseks koos majutusettevõttes olemasolevate voodikohtadega kokku üle 30 voodikoha rajamiseks;
- 4) puhkeküla ja -laagri puhul üle 30 uue voodikoha rajamiseks;
- 5) [“Turismiseaduse”](#) § 18 lõigetes 8, 9 ja 11 nimetatud majutusettevõttes majutusteenuse osutamiseks uue voodikoha rajamiseks, hoone parendamiseks ja majutusruumi sisustamiseks materiaalse põhivaraga.

„Turismiseaduse“ §18 vastavad lõiked on järgmised:

(8) Külaliskorter on majutusettevõtte, mille toiduvalmistamise võimalust pakkuv majutusüksus on korter, mis üüritakse välja täies ulatuses.

(9) Kodumajutus on hommikusööki pakkuv füüsilise isiku valduses olevas talus, majas või korteris paiknev majutusettevõtte.

(10) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud määratlusi võib majutusettevõtete puhul kasutada vaid juhul, kui majutusettevõtte vastab selle liigi kirjeldusele ning kehtestatud nõuetele.

(11) Kui majutusettevõtte ei vasta ühegi käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud liigi kirjeldusele (majutusettevõtete põhilised liigid on hotell, motell, külalistemaja, hostel, puhkeküla ja -laager, puhkemaja, külaliskorter, kodumajutus) ega seda liiki majutusettevõttele kehtestatud nõuetele, võib ettevõtja kasutada muud sobivat määratlust.

Seega külaliskorteri, kodumajutuse ja nn muu majutusettevõtte, mis ei ole loetletud põhilise liigina, rajamiseks, parendamiseks ja sisustamiseks põhivaraga toetust ei anta.

Toetatava tegevuse osaks võivad olla ka:

1. kavandatava investeeringuobjektiga kaasnev infokandja ja jaotusmaterjali koostamine, veebilehe loomine ning riigisisisesel messil osalemine (edaspidi turundustegevus);
2. kavandatava ehitustöö üle [“Ehitusseaduse”](#) alusel kehtestatud korras omanikujärelevalve (edaspidi omanikujärelevalve) tegemine;
3. kavandatava investeeringuobjektiga kaasneva litsentsi, patendi või kasuliku mudeli ostmise.

Seega toetatava tegevuse abikõlbliku kulu moodustavad:

1. tegevuse käibemaksuta maksumus, mis koosneb investeeringuobjekti väljavalitud käibemaksuta hinnapakumisest, abikõlbliku investeeringuobjekti tähistamiseks vajaliku sümbolika käibemaksuta maksumusest, kui taotleja on käibemaksukohustuslane;
2. tegevuse käibemaksuga maksumus, mis koosneb investeeringuobjekti väljavalitud käibemaksuga hinnapakumisest, abikõlbliku investeeringuobjekti tähistamiseks vajaliku sümbolika käibemaksuga maksumusest, kui taotleja ei ole käibemaksukohustuslane;
3. turundustegevuse maksumus kuni 12% punktis 1 või 2 nimetatud maksumusest;
4. omanikujärelevalve tegemise maksumus kuni 3% punktis 1 või 2 nimetatud maksumusest;
5. litsentsi, patendi või kasuliku mudeli maksumus.

Kõik abikõlblikud kulud peavad olema põhjendatud, selged ja üksikasjalikult kirjeldatud, majanduslikult otstarbekad ja vajalikud tegevuse eesmärgi saavutamiseks.

MILLISED KULUD EI OLE TOETATAVAD

Abikõlblikud ei ole järgmised kulud:

- kulud, mis on seotud kapitalirendi lepingu sõlmimisega, intressiga, kindlustusega jms kuludega;
- liisingumakse, kui asja omandiõigus ei lähe hiljemalt viie aasta möödudes arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest üle toetuse saajale;
- tolli-, sisseveo- ja muu maks, mida hüvitatakse, tasaarveldatakse ja kustutatakse mingil muul moel ning mis ei moodusta osa Eesti maksusüsteemist või mis on ebaoproportsionaalselt suur kulutus tegevuse mis tahes osale;
- käibemaks juhul, kui taotlejal on võimalik taotleda selle tagastamist «Käibemaksuseaduse» alusel;
- maa ja olemasoleva ehitise ostmise ja rentimise kulud;
- ehitise lammutamise kulud, kui seda ei kajastata hinnapakumises ja see ei moodusta osa ehitusprojektis ettenähtud ehitustöödest;
- standardtarkvara, -arvutustehnika ja -sidevahendite, sealhulgas mobiiltelefoni ostmise kulud;
- rendi, kütuse-, palga-, koolitus-, side- ja veokulud ning muud üldkulud;
- sularahamakse, teenustasu pangatoimingu eest, intress, tagatismakse ja muu finantsteenusega seotud kulu;
- juriidilise konsultatsiooni ja raamatupidamisteenuse eest tasumiseks tehtud kulutus;
- tasu teostatavusuuringu eest;
- tasu taotleja enda või tema töötaja tehtud töö eest;
- sõidu- ja veovahendi, sealhulgas veesõiduki ning nende haagise soetamise kulud, välja arvatud rändkaupluse ja veovahendile paigaldatava sellise seadme soetamise kulud, mille eripära tuleneb taotleja toiduks kasutatava põllumajandussaaduse või –toote säilitamise nõuetest veo korral;
- kulutused turundustegevusele, välja arvatud infokandja ja jaotusmaterjali koostamine, veebilehe loomine ning messil esmakordne osalemine, kui see on seotud kavandatava investeeringuga;
- olmeelektroonika soetamine, välja arvatud juhul, kui see on otseselt seotud kavandatava investeeringuga;
- kasutatud masina ja seadme ostmiseks tehtud kulutused;
- trahv, finantskaristus ja kohtumenetluse korral menetluskulud;
- keskkonnamõju hindamisega või detailplaneeringu koostamisega kaasnevad kulud;
- kulud, mis on vastuolus Euroopa Liidu õigusaktidega, sealhulgas nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 artikliga 71 ja komisjoni määruse (EÜ) nr 1974/2006, milles sätestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 (Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta) kohaldamise üksikasjalikud eeskirjad (ELT L 368, 23.12.2006, lk 15–73) artikliga 55 kehtestatud abikõlblikkuse kriteeriumidega;
- sellise ehitise ehitamise, hoone parendamise, majutusruumi sisustamiseks materiaalse põhivara ning masina ja seadme ostmise kulud, mis ei ole vajalikud taotleja majandustegevuse mitmekesistamiseks asjaomasel tegevusalal, sealhulgas kontorihoone ehitamise kulud.

Abikõlblik ei ole ka toetuse taotluse (sh avaldus, äriplaan ja neid andmeid tõendavad dokumendid) ettevalmistamise ja koostamisega seotud kulu. Selliseid kulusid toetatakse meetme 1.3 „Nõuandesüsteemi ja -teenuste toetamine“ kaudu.

KES SAAB TOETUST TAOTLEDA

Toetust võib taotleda Euroopa Komisjoni määruse (EÜ) nr 800/2008, (EÜ asutamislepingu artiklite 87 ja 88 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse ühisturuga kokkusobivaks (üldine grupierandi määrus)), artikli 2 punkti 7 mõistes:

Nimetatud määruse artikkel 2 punkt 7 sätestab:

- väikesed ja keskmise suurusega ettevõtted ehk VKEd – I lisa sätestatud kriteeriumidele vastavad ettevõtjad.

Määruse lisa I omakorda sätestab mitmesugused kriteeriumid, mille põhjal eristada ettevõtjaid väike- ja keskmise suurusega ettevõteteks. Oluline on siin artikkel 2.

Artikkel 2

Töötajate arv ja rahalised künnised, mis määravad kindlaks ettevõtte kategooria

1. Mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete (VKEd) kategooriasse kuuluvad ettevõtted, millel on vähem kui 250 töötajat ja mille aastakäive ei ületa 50 miljonit eurot ja/või aastabilansi kogumaht ei ületa 43 miljonit eurot.

2. VKEde kategoorias loetakse väikesteks need ettevõtted, mis annavad tööd vähem kui 50 inimesele ja mille aastakäive ja/või aastabilansi kogumaht ei ületa 10 miljonit eurot.

3. VKEde kategoorias loetakse mikroettevõteteks need ettevõtted, mis annavad tööd vähem kui 10 inimesele ja mille aastakäive ja/või aastabilansi kogumaht ei ületa 2 miljonit eurot.

Taotleja märgib andmed enda töötajate arvu (ATÜ) ja enda valikul kas müügi käibe või bilansimahu taotlemisele eelneva majandusaasta kohta vastavalt avalduse ridadel 46.2 ja 46.3.1/46.3.2. Komisjoni määruse (EÜ) nr 800/2008 lisa 1 artikli 5 kohaselt on töötajate arv aasta tööühikute arv (ATÜ), st kogu vaatlusaluse võrdlusaasta jooksul asjaomases ettevõttes või selle heaks täistööajaga töötanud isikute arv. Nende inimeste töö, kes ei ole töötanud terve aasta – osalise tööajaga inimeste töö, olenemata kestusest, ja hooajatöötajate töö –, võetakse arvesse ATÜ murdosadena. ATÜ leidmiseks jagatakse ettevõtte aasta töötunnid ühe töötaja normtundidega aastas. Ühe töötaja normtöötundide arvestamise aluseks on vastava aasta kalendaarse töötajafondi arvestus, kus määratakse kindlaks vastava aasta normtöötundide arv. Kalendaarse töötajafondi arvestuse kohaselt on: 1) 2010. aasta normtöötundide arv 2020 2) 2009. aasta normtöötundide arv 2004; 3) 2008. aasta normtöötundide arv 2018; 4) 2007. aasta normtöötundide arv 2023.

KUIDAS AREVSTATAKSE ETTEVÕTTE SUURUST

Ettevõtja suurust määratletakse Euroopa Komisjoni (EÜ) määruse nr 800/2008 asutamislepingu artiklite 87 ja 88 kohaldamise alusel, millega teatavat liiki abi tunnistatakse ühisturuga kokkusobivaks (üldine grupierandi määrus, vt ELT L 214, 09.08.2008, lk 3-47) lisa 1 tähenduses. Link komisjoni määrusele:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:214:0003:0047:ET:PDF>

Ettevõtte kategooria	Lubatud töötajate arv (ATÜ)*	Aastabilansi kogumaht	Tingimus	Aastakäive
Keskmise suurusega	< 250	≤ 43 miljonit eurot	ja/või	≤ 50 miljonit eurot
Väikeettevõtte	< 50	≤ 10 miljonit eurot	ja/või	≤ 10 miljonit eurot
Mikroettevõtte	< 10	≤ 2 miljonit eurot	ja/või	≤ 2 miljonit eurot

- ATÜ – aasta tööühikud, vt allpool

- 1) põllumajandusega tegelev mikroettevõtja, kelle omatoodetud põllumajandussaaduste müügitulu ja omatoodetud põllumajandussaaduste töötlemisest saadud põllumajandustoodete müügitulu kas koos või eraldi moodustas taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaastal vähemalt 50% ettevõtja kogu müügitulust (edaspidi *põllumajandustootja*);
- 2) väikese ja keskmise suurusega põllumajandustootja, kui kavandatav tegevus on

- biomassist turustamise eesmärgil biokütuse, biosoojuse või bioelektri tootmine;
- 3) muu mikroettevõtja, välja arvatud kalandustoodete tootja või töötleja «Kalandusturu korraldamise seaduse» mõistes.

Väljavõte 'Kalandusturu korraldamise seadusest.

§ 6. Kalandustoodete tootja ja töötleja

- (1) Kalandustoodete tootja käesoleva seaduse tähenduses on Euroopa Liidu Nõukogu määruse 104/2000/EÜ artiklis 1 nimetatud füüsiline või juriidiline isik.

Määruse 104/2000 artikkel 1 sätestab:

käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

tootja – füüsiline või juriidiline isik, kes kasutab tootmisvahendeid kalandustoodete valmistamiseks, eesmärgiga need esimesel etapil turustada,

- (2) Kalandustoodete tootja, kes tegeleb kalapüügiga (kalapüüdja), peab olema äriregistris registreeritud ning tal peab olema kalapüügiseaduse alusel ja korras antud kalalaeva kalapüügiluba või kaluri kalapüügiluba.

- (3) Kalandustoodete töötleja käesoleva seaduse tähenduses on isik, kelle majandus- või kutsetegevus on kalandustoodete töötlemine ning kelle ettevõtte või selle osa on toiduseaduse alusel tunnustatud või kes on toiduseaduse või söödaseaduse alusel teavitanud järelevalveasutust kalandustoodete töötlemisest ettevõttes.

TAOTLEJALE ESITATAVAD NÕUDED

Taotleja peab vastama järgmistele nõuetele:

- taotleja on vahetult enne taotluse esitamise aastat tegutsenud vähemalt ühe kalendriaasta;
 - kui taotleja on äriühing, peab taotleja poolt äriregistrisse esitatud taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaasta aruanne kajastama tema tegevust vähemalt 12 kuu jooksul;
 - kui taotleja on tekkepõhist raamatupidamisarvestust pidav füüsilisest isikust ettevõtja, peab tema taotlemise aastale vahetult eelnenud majandusaasta kohta esitatav bilanss ja kasumiaruanne kajastama tema tegevust vähemalt 12 kuu jooksul;
 - kui taotleja on kassapõhist raamatupidamisarvestust pidav füüsilisest isikust ettevõtja, peab taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud kalendriaasta kohta esitatud residendist füüsilise isiku ettevõtlusest saadud tulu deklareerimise kinnitatud vorm E kajastama tema tegevust vähemalt 12 kuu jooksul;
- taotleja taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaasta müügitulu peab olema suurem kui 2400 eurot.

Müügitulus ei kajastu ettevõtte muud äritulud.
- taotlejal ei ole riikliku maksu maksuvõlga või riikliku maksu maksuvõla tasumine on ajatatud. Maksuvõla tasumise ajatamise korral peavad maksud olema tasutud ajakava kohaselt; PRIA kontrollib maksuvõla puudumist Maksu- ja Tolliameti kodulehelt <https://apps.emta.ee/e-service/doc/i0301.xsql>
- taotleja võlakordaja ehk võõrkapitali osakaalu näitaja, mille arvutamisel jagatakse taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaasta kohustuste summa koguvara summaga, ei olnud taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaastal suurem kui 0,8; Kui taotleja võlakordaja oli taotluse esitamise aastale eelnenud majandusaasta näitajate põhjal suurem kui 0,8, kontrollib PRIA tema taotluse esitamise eelnenud majandusaastale eelnenud kahe majandusaasta aruande näitajate põhjal arvutatud võlakordajaid. Kui vähemalt ühel nendest ei olnud võlakordaja suurem kui 0,8 ning kui ei ole ohtu ettevõtte jätkusuutlikkusele, võib PRIA lugeda taotleja sellele nõudele vastavaks.
- taotleja maksevõime näitaja, mille arvutamisel jagatakse taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaasta käibevara summa lühiajaliste kohustuste summaga, oli taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaastal suurem kui 1; Selle näitaja arvutamisel ümardatakse näitaja väärtus täpsuseni kaks kohta pärast koma.
- taotleja ei ole saanud ega taotle samal ajal sama investeringuobjekti või investeringuobjektiga seotud turu-uuringu, turundustegevuse, omanikujärelevalve ja litsentsi, patendi või kasuliku mudeli ostmise kohta toetust riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest

või muud tagastamatut riigiabi;

- kui taotleja on saanud varem toetust riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi, mis on kuulunud tagasimaksmisele, peab tagasimaksmisele kuulunud summa olema tähtajal tagasi makstud või toetuse tagasimaksmise ajatamise korral on tagasimaksed tasutud ettenähtud tähtajal ja summas;
- taotleja peab toetuse taotlemise korral looma oma ettevõttesse vähemalt ühe uue töökoha; taotleja suhtes ei toimu likvideerimismenetlust ega ole tehtud pankrotiotsust;
- taotleja peab säilitama taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaasta keskmise töötajate arvu vähemalt kaks aastat PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest arvates.
- Lisaks peab taotleja selgelt eristama oma raamatupidamises toetuse kasutamisega seotud kulud ning neid kajastavad kulu- ja maksedokumentid muudest kulu- ja maksedokumentidest.

TOETUSE MÄÄR JA SUURUS

Millest sõltub toetuse määr

Toetust antakse kuni 30% investeringuobjekti maksumusest, kui tegevuse elluviimise koht asub Harju maakonna vallas, mis piirneb Tallinnaga.

Toetust antakse kuni 40% investeringuobjekti maksumusest, kui tegevuse elluviimise koht asub vallas või väikelinnas, mis piirneb asustusüksusega (linn, vald, vallasisene linn), kus paikneb maavalitsus, mis ei asu Harju maakonnas, või kui tegevuse elluviimise koht asub Harju maakonna vallas või väikelinnas, mis ei piirne Tallinnaga. Traktori ostmise korral antakse toetust kuni 35% investeringuobjekti maksumusest.

Toetust antakse kuni 50% investeringuobjekti maksumusest, kui tegevuse elluviimise koht asub vallas või väikelinnas, mis ei piirne maakonnakeskusega ega asu Harju maakonnas. Traktori ostmise korral antakse toetust kuni 35% investeringuobjekti maksumusest.

Kui taotleja on saanud sama investeringuobjekti kohta või investeringuobjektiga seotud omanikujärelevalve ja litsentsi, patendi või kasuliku mudeli ostmise kohta tagastatavat riigiabi või vähese tähtsusega abi, ei tohi mikro- ja väikese suurusega ettevõtja korral toetuse suurus koos tagastatava riigiabi või vähese tähtsusega abiga ületada 70% toetatava tegevuse abikõlbliku kulu maksumusest ning keskmise suurusega ettevõtja korral 60% toetatava tegevuse abikõlbliku kulu maksumusest, välja arvatud Harjumaal asuva investeringuobjekti puhul, mille kohta mikro- ja väikese suurusega ettevõtja korral antakse toetust koos tagastatava riigiabi või vähese tähtsusega abiga kuni 60% toetatava tegevuse abikõlbliku kulu maksumusest ning keskmise suurusega ettevõtja korral 50% toetatava tegevuse abikõlbliku kulu maksumusest.

Kui taotleja on saanud investeringuobjektiga seotud turundustegevuse kohta tagastatavat riigiabi või vähese tähtsusega abi, ei tohi toetuse suurus koos tagastatava riigiabi või vähese tähtsusega abiga ületada 50% toetatava tegevuse abikõlbliku kulu maksumusest.

Kui suur on toetus

Toetuse maksimaalne suurus ühe taotleja kohta arengukava programmiperioodi jooksul (edaspidi *programmiperiood*) on 100 000 eurot.

Kui taotleja on kontserni kuuluv ettevõtte, siis ei saa taotleda kontserni kohta toetust rohkem kui 100 000 eurot programmiperioodil kokku.

Kui ettevõtja suhtes omab «Konkurentsiseaduse» § 2 lõike 4 mõistes valitsevat mõju taotlejaga samas tegevuskohas ja samal põllumajandussaaduste tootmise alal tegutsev ettevõtja, ei saa need

ettevõtjad toetust rohkem kui 100 000 eurot 100 000 eurot programmiperioodil kokku.

Valitsev mõju on võimalus ühe või mitme ettevõtja poolt ühiselt või ühe või mitme füüsilise isiku poolt ühiselt teise ettevõtja aktsiate või osade omamise kaudu, tehingu või põhikirja alusel või muul viisil otseselt või kaudselt mõjutada teist ettevõtjat, mis võib seisneda õiguses:

- 1) oluliselt mõjutada teise ettevõtja juhtorganite koosseisu, hääletamist või otsuseid või*
- 2) kasutada või käsutada teise ettevõtja kogu vara või olulist osa selles.*

MIDA ON VAJA TAOTLEMISEL ESITADA

Taotluse täitmiseks vajalikke vorme saate kodulehelt aadressil

http://www.pria.ee/et/toetused/valdkond/kulaelu_arendamine/maapiirkonnas_majandustegevuse_mitm_ekesistamise_investeeringutoetus_meede_3_1_vaikeprojektid_2011/

või PRIA maakondlikust teenindusbüroost.

Enne avalduse täitmist lugege kindlasti läbi avalduse täitmise juhised, mis on toodud vastavate lahtrite juures. Täitmise juhisega avalduse ja äriplaani vorm on leitav PRIA kodulehelt.

PRIA kohustus on kontrollida taotleja ja taotluse vastavust toetuse saamise tingimustele ja selleks tuleb esitada järgmised dokumendid:

Taotleja nõuetekohasust tõendavad dokumendid

- avaldus taotleja andmete kandmiseks põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse, kui PRIA-st taotletakse toetust esimest korda ning sellist avaldust ei ole PRIA-le varem esitatud.

PRIA kliendiks on võimalik registreeruda ka interneti kaudu e-PRIA infoportaal (https://epria.eesti.ee/epria). Samuti on võimalik praegustel PRIA klientidel uuendada oma registriandmeid e-PRIA kaudu.

- vormikohane avaldus ja vormikohane äriplaan (määruse lisa 1 ja lisa 2);

Kui toetust taotleb kontserni kuuluv emaettevõtja või tütarettevõtja, esitab ta toetuse taotlemiseks äriplaani oma ettevõtte kohta, mitte kontserni kohta tervikuna.

Joonistage äriplaani tabelisse 7 reale 10 investeeringuobjekti asukohta skeem selliselt, et selle alusel oleks võimalik ka võõral inimesel kohale jõuda. Kui investeeringuobjekti ja kontori asukoht (kus asub dokumentatsioon) on erinevad, näidake skeemil mõlemad. Lihtne on selleks kasutada näiteks PRIA põllumassiivide veebikaardi (https://kls.eesti.ee/pria_avalik_kaart) või Maa-ameti kaardirakenduse (http://xgis.maaamet.ee/xGIS/XGIS) väljatrükki.

- taotleja seadusjärgse esindusõigusega isiku puhul tema volitusi tõendav volikirj;

Kui taotlejaks on FIE, esitab ta raamatupidamise andmed ja maksukohustuslasele esitatud nõuete täitmist tõendavad järgmised dokumendid:

- „Raamatupidamise seaduse“ kohaselt tekkepõhist raamatupidamise arvestust pidava taotleja puhul taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaasta bilansi ja kasumiaruande ära kirja, mis kajastab ettevõtja tegevust vähemalt 12 kuu jooksul, ning „Raamatupidamise seaduse“ kohaselt kassapõhist raamatupidamise arvestust pidava taotleja puhul taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud kalendriaasta kohta esitatud residendist füüsilise isiku ettevõtlusest saadud tulu deklareerimise vormi E Maksu- ja Tolliameti kinnitatud ära kirja, mis kajastab ettevõtja tegevust vähemalt 12 kuu jooksul;

FIE võib vastavalt „Raamatupidamise seadusele“ pidada kas tekkepõhist või kassapõhist raamatupidamisarvestust. Lähtuvalt sellest tuleb tal esitada kas bilanss ja kasumiaruanne või tulu deklareerimise vormi E kinnitatud ära kiri.

- „Raamatupidamise seaduse“ kohaselt tekkepõhist raamatupidamise arvestust pidava taotleja puhul taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud teise ja kolmanda majandusaasta bilansi ja kasumiaruande ära kirja § 2 lõike lõikes 3 toodud juhtudel ning „Raamatupidamise seaduse“ kohaselt kassapõhist raamatupidamise arvestust pidava taotleja puhul taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud teise ja kolmanda kalendriaasta kohta esitatud residendist füüsilise isiku ettevõtlusest saadud tulu deklareerimise vormi E Maksu- ja Tolliameti kinnitatud ära kirja § 2 lõikes 3 toodud juhtudel

Kui taotleja võlakordaja oli taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaastal suurem kui 0,8, võib taotleja esitada taotluse esitamise aastale eelnenud majandusaastale eelnenud kahe majandusaasta aruanded. Kui vähemalt ühel majandusaastal ei olnud taotleja võlakordaja suurem kui 0,8 ning kui ei ole ohtu ettevõtte majanduslikule jätkusuutlikkusele, võib PRIA lugeda taotleja sätestatud nõudele vastavaks. Erandite kontrollimiseks ongi kehtestatud nimetatud dokumentide esitamise nõue.

- „Raamatupidamise seaduse” kohaselt kassapõhist raamatupidamise arvestust pidava taotleja puhul taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud kalendriaasta kohta pikaajaliste ja lühiajaliste kohustuste loetelu ning § 2 lõikes 3 sätestatud juhtudel taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud teise ja kolmanda kalendriaasta kohta pikaajaliste ja lühiajaliste kohustuste loetelu.

Loeteludes näidatakse ära kreditori nimi ja kohustuse saldo ning kreditori kinnitus loetelus märgitud kohustuse kohta eelnimetatud kalendriaasta viimase kuupäeva seisuga. Kreditoride kinnitus ei ole vajalik „Põllumajandusreformi seadusest” tulenevate ühistatud vara ja tööosakute kompenseerimise kohustuste kohta.

Kavandatava investeeringuobjekti nõuetekohasust tõendavad dokumendid

- Kui investeeringuobjekti, turu-uuringu, turundustegevuse, välja arvatud messil osalemine, omanikujärelevalve või tee ja parkla ehitamise käibemaksuta maksumus ületab 5000 eurot, peab taotleja olema investeeringuobjekti, turu-uuringu, turundustegevuse, omanikujärelevalve või tee ja parkla ehitamise kohta saanud vähemalt kolm võrreldavat hinnapakkumust koos pakkumuse tehniliste tingimuste loeteluga.

Hinnapakkumused peavad olema võrreldavad ja kajastama objekti tehnilisi näitajaid. PRIA kontrollib, et väljavalitud hinnapakkumus ei oleks põhjendamatult kõrge võrreldes tavaliselt sarnase tegevuse ja investeeringuobjekti eest tasutava hinnaga. Lisaks kontrollitakse, et taotleja ja hinnapakkuja ning nende osanik, aktsionär või liige ei oma osalust üksteise äriühingus ega kuulu üksteise juhatusse või nõukokku. Kui ühes taotluses taotletakse toetust mitmele investeeringuobjektile, kuid iga objekt eraldi maksab alla 5000 eurot ja need objektid kokku ei moodusta ühte terviklahendust, siis piisab iga investeeringuobjekti kohta ühest hinnapakkumusest.

Messil osalemiseks toetuse taotlemisel ei ole hinnapakkumust vaja esitada

- pakkumuste hinnavõrdlustabel - juhul, kui tuleb esitada kolm hinnapakkumust;
Väljavalitud hinnapakkumus peab olema objektiivselt põhjendatud. Seda kindlasti juhul, kui väljavalitud hinnapakkumus ei ole pakkumustest odavam.
- ehitise puhul ehitusloa või kohaliku omavalitsusüksuse kirjaliku nõusoleku ärakiri, kui see on nõutav [«Ehitusseaduse»](#) kohaselt;
- ehitise puhul ärakiri ehitusprojekti joonistest ehitise üldvaadete kohta koos ehitusprojekti seletuskirjaga;
- toiduainete töötlemise, kaupluse, rändkaupluse ning autole monteeritava külmutus- ja jahutusseadme puhul «Toiduseaduses» sätestatud pädevuse kohaselt Veterinaar- ja Toiduameti hinnang kavandatava investeeringuobjekti investeeringujärgse nõuetekohasuse kohta;
- ärakiri dokumendist, mis tõendab, et kavandatav ehitise, mida ehitatakse või kuhu seade paigaldatakse, või hoone, mida parendatakse või mille majutusruumi sisustatakse põhivaraga, kuulub taotleja omandisse või on taotleja kasuks seatud hoonestusõigus või on antud taotlejale õiguslikul alusel kasutamiseks vähemalt viieks aastaks arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest;
- lisa 6 punkti 4 puhul kohaliku omavalitsusüksuse tõend selle kohta, et hoone on olnud täies ulatuses kasutusest väljas taotluse esitamise kuule eelnenud 12 kuu jooksul; lisa 6 punkti 5 puhul kultuurimälestiste riiklikusse registrisse kandmata hoone puhul väljavõte dokumendist, mis tõendab, et investeeringuobjekt kajastub kultuuriväärtusliku objektina või miljööväärtusliku hoonestusalana kohaliku omavalitsusüksuse õigusaktis, piirkondlikus arengukavas või planeeringus;
- lisa 6 punkti 6 puhul mittetulundusühingu Eesti Puuetega Inimeste Koda või piirkondliku Puuetega Inimeste Koja antud asjakohane kinnitus, kui investeeringul on positiivne mõju puuetega

inimestele;

- lisa 6 punkti 6 puhul mitte varasema kui taotluse esitamise kuule vahetult eelnenud kuu esimese päeva seisuga nimekiri kõikide osanike või aktsionäride kohta koos nende osaluse protsendiga ja isikukoodidega, kui taotleja on äriühing ning kui investeringul on positiivne mõju noorte ettevõtlusele või naisettevõtlusele;
- lisa 6 punkti 7 puhul ettevõtte vähemalt ühe osaniku, aktsionäri või liikme investeringu tegemise valdkonnale vastavat haridust, asjakohase kutse omandamist või sama tegevusala või ettevõtte juhtimist käsitleva koolituse läbimist tõendava dokumendi ärakiri;
- litsentsi ostmise korral ärakiri taotleja ja patendiomaniku või kasuliku mudeli omaniku vahel sõlmitud eellepingust või litsentsilepingust, mis sisaldab müüja ja ostja kontaktandmeid, patendi või kasuliku mudeli registreeringu numbrit, leiutise nimetust, nimetatudlepingust tuleneva kasutusõiguse ulatust, litsentsi kehtivusaega ja tehingu maksumust;
- patendi või kasuliku mudeli ostmise korral ärakiri taotleja ja patendiomaniku või kasuliku mudeli omaniku vahel sõlmitud eellepingust või patendi või kasuliku mudeli üleminekut tõendavast dokumendist, mis sisaldab müüja ja ostja kontaktandmeid, patendi või kasuliku mudeli registreeringu numbrit, leiutise nimetust, patendi või kasuliku mudeli kehtivusaega ja tehingu maksumust.

TAOTLUSE ESITAMINE PRIA-LE

Taotleja võib ettenähtud tähtajal esitada ühe taotluse, millega võib toetust taotleda mitme investeeinguobjekti kohta.

Enne dokumentide esitamist kontrollige üle, et kõigil dokumentidel oleksid õiged kuupäevad ja allkirjad, et dokumendid oleksid esitamise hetkel kehtivad ning investeeinguobjekti nimetus ja summa oleks kõikides nõutavates dokumentides sama. Jälgige, et kõigil esitatud dokumentidel oleksid kirjas ettevõtte õiged registreerimisnumbrid, äriühingu esindajate isikukoodid jm.

Toetuse saamiseks vajalikud dokumendid soovitame esitada PRIA maakondlikusse teenindusbüroosse. PRIA maakondlikud bürood teenindavad teid esmaspäeviti kell 8.30-18.00, teisipäevast reedeni kl 8.30-16.00. Taotluse esitamise aja saate eelnevalt broneerida kodulehe www.pria.ee vahendusel, helistades maakondlikku büroosse või infotelefonil 7377 678.

Taotluse vastuvõtuks teenindusbüroos kulub orienteeruvalt tund, palume selle ajakuluga arvestada. **Palume mitte jätta dokumentide esitamist viimasele päevale!**

Taotlusdokumentide esitajal tuleb kaasa võtta isikut tõendav dokument (pildi ja isikukoodiga). Kui taotluse toob PRIAsse taotleja esindaja, kel ei ole seadusjärgset esindusõigust, siis peab tal olema kaasas tema volitusi tõendav volikiri.

Veel enne taotluse esitamist tuleb taotlejal lisaks saata toetuse avaldus ja äriplaan digitaalselt täidetuna aadressil andmed@pria.ee.

Et teie saadetud elektroonseid andmeid oleks mugavam leida, siis palume e-kirjas reale Teema (Subject) märkida meetme numbri (meede 3.1.) ja kliendi nime. Vormid peavad olema täidetud Microsoft Exceli tarkvaraga töödeldavas vormingus.

Taotlust on võimalik esitada ka elektroonselt aadressil info@pria.ee või posti teel aadressil PRIA, Narva mnt 3, Tartu 51009. Elektroonsel esitamisel tuleb taotlus digitaalselt allkirjastada.

Soovitame siiski investeeingutoetuste taotluse esitada paberil täidetult PRIA teenindusbüroosse. Teenindusbüroosse esitamise juures on eeliseks, et klienditeenindaja teeb teie taotlusdokumentide esmase kontrolli ja kui leitakse puuduseid, siis informeeritakse teid sellest kohe.

Lisaks juhime tähelepanu, et ka posti teel saadetud taotluse puhul on vajalik saata määruses toetuse avaldus ja äriplaan digitaalselt täidetuna aadressil andmed@pria.ee.

Lisateavet saab küsida maakondlikest büroodest või investeeingutoetuste infotelefonil 7377 678 või saates e-kirja aadressil info@pria.ee.

TAOTLUSE MENETLEMINE PRIAS

Taotluse esitamisel kontrollib PRIA teenistuja, kas kõik vajalikud dokumendid on olemas ja nõuetekohaselt täidetud. Seejärel taotlus registreeritakse IT-süsteemis ja saab ainulaadse viitenumbri.

Soovitame taotluse antud viitenumbrit kasutada kogu edaspidises kommunikatsioonis PRIAga – järelepärimistele vastamisel, lisamaterjalide esitamisel, infotelefoniga suhtlemisel jne. See hõlbustab teie taotluse ja sellega seotud materjalide leidmist ja seeläbi kiirendab teile vastamist.

Pärast taotluse esitamist olge kättesaadav juhuks, kui otsuse tegemiseks on vaja teile esitada täiendavaid küsimusi.

Juhime tähelepanu, et kui esitate PRIAsse taotluse, mis ei ole vormikohane või ei sisalda kõiki vajalikke dokumente, siis on teil võimalus puudused kõrvaldada taotluste vastuvõtuperioodi jooksul - taotlusvooru viimaseks päevaks. Kui taotluste vastuvõtuperioodi kestel taotluses olevad puudusi ei kõrvaldata, võib PRIA jätta taotluse läbi vaatamata (seda ei hakata sisuliselt menetlema).

Kui avastate ise taotluses esinenud vead enne taotlusvooru lõppu või inspektori poolt kontrollakti koostamist, siis võite esitada kirjaliku avalduse taotluse läbivaatamise lõpetamiseks. Taotlusdokumente ei tagastata, kuid taotluse menetlemine katkestatakse ning teil on võimalus esitada uus korrektne taotlus taotlusvooru jooksul.

Seejärel kontrollitakse vastuvõetud taotluse nõuetekohasust ja selles esitatud andmete õigsust ning taotleja ja kavandatava tegevuse ja investeeinguobjekti vastavust määruses sätestatud nõuetele. Taotluses esitatud andmete kontrollimiseks on PRIA-l õigus kasutada teiste andmekogude andmeid (äriregister, kinnistusraamat jne). Vajadusel tehakse andmete täpsustamiseks teile järelepärimine või kohapeal eelkontroll. Kontrolli hõlbustamiseks on soovitatav, et kohal oleks ka kontrollitava ettevõtte raamatupidaja. Kontrolli lõppedes täidab inspektor kontrollakti, mille allkirjastavad mõlemad pooled. Taotleja poolt peab alla kirjutama allkirjaõiguslik isik.

Juhime tähelepanu, et PRIA teenistuja ei ole konsulent, seega ei saa ta anda ettevõtjale nõu vigade parandamiseks või dokumentide sisuliseks koostamiseks. PRIA teenistuja ei tea ega saa teile menetluse käigus öelda, kas te saate toetust või mitte, sest taotluste menetlemine veel jätkub ja toetuse saajad selguvad alles pärast kõigi taotluste menetlemist ja paremusjärjestuse moodustamist.

PRIA teeb taotluse rahuldamise otsuse või rahuldamata jätmise otsuse 100 tööpäeva jooksul alates taotluse esitamise tähtaja viimasest päevast (taotlusvooru lõpust).

Kui kõigi nõuetele vastavate taotluste rahastamise summa ületab toetatava tegevuse rahastamise eelarve, hindab PRIA nõuetele vastavaid taotlusi määruse lisas 6 sätestatud hindamiskriteeriumide alusel.

Taotluse rahuldamise või mitterahuldamise kohta saadetakse teile posti teel PRIA peadirektori käskkirja väljavõte.

II PEATÜKK. TEGEVUSED PÄRAST TOETUSE MÄÄRAMIST

INVESTEERINGU TEOSTAMINE

Investeeringu tegemisega võib alustada taotluse esitamise päevale järgneval päeval, kuid investeeringut tõendavaid dokumente hakkab PRIA vastu võtma alles pärast toetuse määramise otsuse tegemist. Investeering tuleb teha kahe aasta jooksul arvates taotluse rahuldamise otsuse tegemisest.

Investeeringut ei pea tegema kohe täies mahus, vaid investeeringut tõendavaid dokumente koos kuludeklaratsiooniga (edaspidi maksenõue) on võimalik esitada kuni neljas osas. Ehk mitmest investeeringuobjektist koosneva projekti puhul võib esitada maksenõude pärast ühe objekti eest tasumist. Näiteks hoone rekonstrueerimise eest makstakse toetus välja ja teise objekti (seadmed) võite osta hiljem ning selle eest makstakse ka toetus hiljem välja. Samuti saab ka ehitiste korral esitada maksenõude(d) peale konkreetsete ehitusjärgude lõpetamist ja nende eest tasumist. Juhime tähelepanu, et ettemaks ei ole abikõlblik – s.t lisaks raha tasumisele peab olema valmis ka vastav osa investeeringust.

Investeeringu tegemist võib alustada ja investeeringu tegemist tõendavad dokumendid võivad olla väljastatud alates taotluse esitamise päevale järgnevast päevast.

Kui te ei ole investeeringut ettenähtud tähtajaks teinud ja selle kohta maksenõuet PRIA-le esitanud, siis toetust välja ei maksta. Kui te ei ole investeeringut ettenähtud tähtajaks täielikult teinud ja/või see ei täida taotluses lubatud eesmärki ning teile on toetus osaliselt välja makstud, siis nõutakse juba varem välja makstud toetus tagasi.

TEGEVUSE RAHASTAMINE OSALISELT TASUTUD KULUDOKUMENTIDE ALUSEL

Tegevuse elluviimise rahastamist osaliselt tasutud kuludokumentide alusel saavad alates 22.05.2011 taotleda meetme 3.1 kõikide taotlusvoorude toetuse saajad. Nimetatud rahastamisviisi ei kohaldata kapitalirendi puhul!

Tegevuse elluviimist saab rahastada osaliselt tasutud kuludokumentide alusel ainult siis, kui on täidetud kõik järgnevad tingimused:

- 1) toetuse saaja on piisavalt usaldusväärne;
- 2) tehtud töö või osutatud teenus on lõpetatud või müüdud kaup on üle antud ning toetuse saaja on need vastu võtnud (s.t ettemaks ei ole toetatav!);
- 3) toetuse saaja on tehtud töö või osutatud teenuse või ostetud kauba eest tasunud vähemalt omafinantseeringuga võrdse rahasumma.

Toetuse saaja loetakse osaliselt tasutud kuludokumentide alusel toetuse saamiseks piisavalt usaldusväärseks, kui:

- 1) tal ei ole riikliku maksu maksuvõlgnevust või tema riikliku maksu maksuvõla tasumine on ajatatud. Maksuvõla tasumise ajatamise korral on maksuvõlg tasutud ajakava kohaselt;
- 2) tema suhtes ei ole algatatud likvideerimis- ega pankrotimenetlust;

- 3) ta on varem riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest saadud ja tagasimaksmisele kuulunud summa tagasi maksnud või toetuse tagasimaksmise ajatamise korral on tagasimaksed tasunud ettenähtud tähtpäevaks ja summas;
- 4) ta on varem osaliselt tasutud kuludokumentide alusel saadud raha kasutanud sihipäraselt ja tähtaegselt.

Omafinantseeringuga võrdne rahasumma arvutatakse nii:

kuludeklaratsiooniga esitatud kuludokumentidel kajastatud abikõlblikust summast lahutatakse maha toetuse summa ja sellele liidetakse mitteabikõlblike kulude summa (juhul, kui esitatud kuludokumentidel on ka mitteabikõlblike kulusid).

Pange tähele, et abikõlbliku summa hulka ei saa arvestada käibemaksusummat, kui käibemaks ei ole toetatav.

Kõik kuludokumentidel kajastatud mitteabikõlblikud kulud peavad olema tasutud täies mahus (s.t nende kohta osalise tasumise võimalus ei laiene)!

Toetuse saaja saab ise valida, kas tasub igast eraldi kuludokumendist vähemalt omafinantseeringuga võrdse summa või tasub kuludeklaratsiooniga esitatud kõikide kuludokumentide summast kokku vähemalt omafinantseeringuga võrdse summa ulatuses kuludokumente.

Näide 1.

Investeeringuobjektiks on seade, mille kogumaksumus on 66 000 eurot. Käibemaks ei ole toetatav, toetuse määr on 50%. Seega on abikõlblik maksumus 55 000 eurot ja toetuse summa on 27 500 eurot.

Toetuse saamiseks osaliselt tasutud kuludokumentide alusel peab toetuse saaja tasuma hankijale vähemalt 38 500 eurot (55 000 – 27 500 + 11 000).

Näide 2.

Investeeringuobjektiks on tootmishoone rekonstrueerimine. Kuludokumentide kogusumma on 61 000 eurot. Toetuse määr on 50%. Käibemaks ei ole toetatav ning kuludokumentidel on selle projekti raames mittetoetatavaid töid kogusummas 1000 eurot. Seega on abikõlblik maksumus 50 000 eurot ja toetuse summa 25 000 eurot.

Toetuse saamiseks osaliselt tasutud kuludokumentide alusel peab toetuse saaja tasuma hankijale vähemalt 36 000 eurot (50 000 – 25 000 + 10 000 + 1 000).

INVESTEERINGUOBJEKTI TÄHISTAMINE

Maaelu arengu toetuse abil rahastatud objektid tuleb tähistada vastavalt põllumajandusministri määrusele „Maaelu arengu toetuste andmisest ja kasutamisest teavitamise, selle avalikustamise ning toetatud objektide tähistamine ja Maaelu Arengu Põllumajandusfondi (EAFRD) osaluse viitamise kord“ kohaselt, mille aluseks on [Euroopa Komisjoni määruses nr 1974/2006](#) kehtestatud eeskirjad.

Tähistamiseks tuleb kasutada Maaelu arengukava logo koos Euroopa Liidu embleemi ja juhtlausega. PRIA kontrollib tähistuse olemasolu. Tähistust tuleb säilitada vähemalt viis aastat pärast PRIA poolt viimase väljamakse tegemist.

Täpsemad juhised objektide tähistamiseks leiate aadressil www.pria.ee/toetused/valdkond/teadmiseks/objektide_tahistamine.

MUUDATUSED INVESTEERINGU TEGEMISEL

Toetuse abil elluviidav investeering peab vastama esialgsele taotlusele - kaubad-teenused peavad vastama nendele hinnapakumistele, mis taotlusdokumentide hulgas esitati. Samas võivad kahe aasta jooksul hinnad või võimalused muutuda, näiteks omaaegsesse hinnapakumisse kirja saanud masinat enam ei müüdagi või on hinnapakumise teinud firma tegevuse lõpetanud või ilmnevad ehitise rekonstrueerimise käigus vajadused projekti muudatuseks jne. Seega on arusaadav, et alati ei saa investeeringut ellu viia täpselt algselt planeeritud kujul. Kuid muudatusi tehes arvestage, et:

- tegevuse või investeeringuobjektiga seotud muudatuseks peab olema PRIA kirjalik nõusolek;

Juhime tähelepanu, et nõue hõlmab sisulisi muudatusi. Ehk kui ehituse käigus selgub, et üks tuleb teha planeeritud kohast 2 meetrit paremale, siis selleks ei ole vaja PRIA nõusolekut. Kui aga ehituse käigus muutuvad ruumide mahud ja/või lõplikud kasutamise otstarbed, siis selleks on vaja eelnevalt PRIA nõusolekut. Masinate soetamisel näiteks kui muutub külviku mark, aga omadused jäävad samaks, siis ei ole vaja eelnevalt PRIA nõusolekut, aga kui muutuvad külviku omadused (laiem, erinevad külvivõimalused jne), siis on. Küsimuste tekkimisel soovitame helistada PRIA investeeringutoetuste infotelefonil 737 7678.

- kui investeering odavneb, väheneb ka toetus;

Kui kulud kujunevad taotlusse kirjapandust odavamaks, saab taotleja kuludokumentide alusel kätte meetme määruses sätestatud protsendi ulatuses toetust: näiteks kui toetuse määr on 50% projekti abikõlblikust maksumusest, siis hüvitataksegi 50% tegelikust summast. Kui objekti odavnemise tõttu kujunes summa planeeritust väiksemaks, siis saab PRIA välja maksta hüvitise vaid odavnenud hinna alusel ja sellega loetakse taotletud investeering teostatuks.

Seejuures objektide odavnemise arvelt vabanevat toetust ei saa kasutada muude investeeringute tegemiseks.

- kallinemise puhul lisatoetust ei maksta;

Kui objekt läheb planeeritust (taotlusesse kirjutatust) kallimaks, siis vajalik lisaraha tuleb leida toetuse saajal endal, sest PRIA määratud toetuse summa on lõplikult „lukus“. Enamiku investeeringumeetmete puhul ületab taotlussoovide summa taotlusvooru eelarveks eraldatud summat ning PRIA määrab toetused täpselt eelarve piires. Lisaraha polekski projektide kallinemise puhul kusagilt võtta.

- käibemaksukohustuslaseks registreerimisel väheneb toetus.

Kui taotleja ei ole taotlemise hetkel olnud käibemaksukohustuslane ja ta on küsinud toetust ka käibemaksule aga on enne investeeringu tegemist muutunud käibemaksukohustuslaseks, siis tuleb arvestada ka sellega, et toetuse summa väheneb esialgu käibemaksule määratud toetusesumma osa võrra.

MAKSENÕUDE ESITAMINE

Toetusraha kättesaamiseks peate PRIA-le esitama pärast investeeringu täielikku või osadena tegemist ja tasumist maksenõude (vormikohase kuludeklaratsiooni koos investeeringut tõendavate dokumentidega). Selliseid maksenõudeid saab esitada maksimaalselt neli. Kuludeklaratsiooni vormi saate PRIA kodulehelt aadressil <http://www.pria.ee/docs/resources/5594.rtf?> või [e-riigiteatajast](#). Samuti võite kuludeklaratsiooni blankette küsida PRIA maakondlikest teenindusbüroodest.

Maksenõue tuleb esitada PRIA-le aadressil:

Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet

Maaelu investeeringutoetuste büroo

Narva mnt. 3, Tartu 51009

Dokumendid võib sel aadressil ka ise kohale tuua või saata digitaalselt aadressil info@pria.ee.

Lisainformatsiooni saate investeringutoetuste infotelefon 737 7678 või aadressil info@pria.ee.

Kuludeklaratsiooni täites pidage silmas järgmist.

- Märkige kuludeklaratsioonile taotleja nimi, registrikood ja taotluse viitenumber.
- Vastavasse lünka kuludeklaratsioonil märkige kindlasti, mitmenda kuludeklaratsiooni käesoleva taotluse kohta esitate ja selle kuludeklaratsiooniga esitatav maksenõude abikõlblik summa.
Siinkohal pidage meeles, et kuludokumente on teil võimalik esitada kuni neljas osas. Tehtud investeringu maksumus märkige käibemaksuta, kui käibemaks ei ole toetatav, ja käibemaksuga, kui käibemaks on toetatav.
- Kui esitate korruga makset tõendavaid dokumente mitme investeringuobjekti kohta, märkige kõik esitatavad dokumendid ühele kuludeklaratsioonile.
- Tehke rist kasti “lõplikult”, kui saadate kuludeklaratsiooniga:
 - korruga kogu projekti investeringut tõendavad dokumendid;
 - projekti viimase osa teostamist tõendavad dokumendid.
- Tehke rist kasti “osaliselt”, kui esitate kuludeklaratsiooniga projekti osaliselt teostamist tõendavad dokumendid.
- Kui taotlete tegevuse elluviimise rahastamist osaliselt tasutud kuludokumentide alusel, täitke kuludeklaratsiooni p. 3.1 ja 3.2.
- Kui esitate kuludeklaratsiooni tõendamaks, et olete PRIA poolt toetatava tegevuse elluviimise rahastamise otsuse alusel välja makstud toetusraha üle kandnud töövõtjale, kauba tarnijale või teenuse osutajale, täitke kuludeklaratsiooni p.3.3.
- Märkige kuludeklaratsioonile kuludokumentide arv ning nende numbrid ja kuupäevad.
- Kui kogu projekti või selle osa maksumus, mille kohta esitate kuludeklaratsiooni, on võrreldes taotluses esitatud investeringu maksumusega muutunud, märkige investeringu uus maksumus ning muutumise põhjus kindlasti ära ka kuludeklaratsioonil.

Investeeringut tõendavad dokumendid

Investeeringut ja ettevalmistavaid töid tõendavad dokumendid, mis tuleb esitada koos kuludeklaratsiooniga, on järgmised:

1. Hankija poolt taotlejale väljastatud **arve või arve-saatelehe ära kiri**

Nimetatud dokumendil näidatud tehingu sisu peab vastama arve väljastanud hankija hinnapakkumisele.

Arvel peavad olema järgmised „Käibemaksuseaduses“ ja „Raamatupidamise seaduses“ nõutavad andmed:

- müüja nimi, aadress ja registreerimisnumber või isikukood ning käibemaksukohustuslasena registreerimise number;
- arve number ja väljastamise kuupäev;
- ostja nimi ja aadress;
- kauba või teenuse nimetus, kogus, hind ning kaupade ja teenuste kogumaksumus ilma käibemaksuta ja koos käibemaksuga käibemaksuäärade lõikes;

- kauba või teenuse maksustatav väärtus, juhul kui see erineb eelmises punktis nimetatud hinnast;
- käibemaksusumma käibemaksumäärade lõikes;
- kauba väljastamise või teenuse osutamise kuupäev, juhul kui see erineb arve väljastamise kuupäevast;
- arve vastuvõtja (toetuse saaja) allkiri. („Raamatupidamise seadus“: majandustehingut kirjendavat raamatupidamiskohustuslast esindava isiku allkiri (allkirjad), mis kinnitab (kinnitavad) majandustehingu toimumist).

2. **Maksekorralduse ärakiri või väljatrükk või arvelduskonto väljavõte**, mis kinnitab arve või arve-saatelehe eest tasumist.

Maksekorralduse selgituse lahtrisse märkige tasutava arve või arve-saatelehe number ja hankija poolt arve väljastamise kuupäev. Kulutus peab olema tehtud taotleja poolt, seega peab maksekorraldusel olema maksjaks kindlasti taotleja. Arve eest peab tasuma pangapäilekandega. Sularahamaksed ei ole abikõlblikud ja selle eest toetust välja ei maksta.

3. Kui toetatav tegevus on ehitamine või parendamine, siis osutatud teenuse, tehtud töö või müüdud kauba **üleandmist-vastuvõtmist tõendava dokumendi ärakiri**, mille on koostanud see isik, kellelt taotleja tellis teenust või tööd või ostis kaupa.

Tööde üleandmise-vastuvõtmise akt peab olema allkirjastatud kahepoolset, st nii tööde üleandja kui ka vastuvõtja poolt.

- *Litsentsi ostmise korral, juhul kui taotlemisel esitati eelleping, tuleb lisaks eelpool nimetatud dokumentidele esitada litsentsilepingu ärakiri.*
- *Patendi või kasuliku mudeli ostmise korral, juhul kui taotlemisel esitati eelleping, tuleb lisaks eelpool nimetatud dokumentidele esitada patendi või kasuliku mudeli üleminekut tõendava dokumendi ärakiri.*

NB! Koos lõpliku kuludeklaratsiooniga tuleb esitada ka seirearuanne. Seirearuande vormi saate PRIA kodulehelt aadressil <http://www.pria.ee/docs/resources/5595.doc?> või [e-riigiteatajast](http://www.pria.ee/docs/resources/5595.doc?).

Investeeringut tõendavad dokumendid kapitalirendi (liisingu) kasutamise korral

Investeeringu tegemisel võite kasutada „Krediidiasutuste seaduse“ alusel ja korras tegutseva krediidiasutuse või tema konsolideerimisgruppi kuuluva finantseerimisasutuse teenust, mille kontaktandmed leiate Finantsinspektsiooni kodulehelt (<http://www.fi.ee/?id=286>).

Kui teete oma investeeringu kapitalirendi tingimustel liisingufirma kaudu, on nõuded investeeringut tõendavatele dokumentidele mõnevõrra erinevad.

Kapitalirendi (liisingu) korral on investeeringut tõendavad dokumendid järgmised:

1. **Hankija poolt liisingufirmale väljastatud arve või arve-saatelehe ärakiri;**

Ärakerjal peavad olema eelmises peatükis nimetatud „Käibemaksuseaduses- ja „Raamatupidamise seaduses- nõutavad rekviisidid.

2. **Arve või arve-saatelehe tasumist kinnitav maksekorralduse ärakiri või väljatrükk või arvelduskonto väljavõte**, mis kinnitab arve või arve-saatelehe eest tasumist;

Maksekorraldus, millega liisingufirma on tasunud hankijale tema väljastatud arve eest.

3. Liisingufirma ja taotleja vahelise **kapitalirendilepingu ärakiri** koos lepingu juurde kuuluva **maksegraafiku ärakirjaga**. Liisingulepingu maksegraafik ei tohi olla pikem kui 60 kuud (järelvalveperiood).

MAKSENÕUDE KONTROLL

Kõikide maksenõuete suhtes tehakse PRIAs halduskontrollid, mis hõlmavad kõiki võimalikke ja asjakohaseid haldusmeetmetega kontrollitavaid üksikasju. Kontrollitakse kaasfinantseeritavate toodete või teenuste tarnimist, taotletavate kulutuste reaalsust, lõpetatud tegevust võrreldes tegevusega, millele toetusetaotlus esitati ja toetust anti.

Kui teie kuludeklaratsiooniga esitatavates dokumentides on puudusi või vigu, tehakse teile järelepärimine. Kuna toetuse väljamaksmine toimub kolme kuu jooksul alates korrektsete dokumentide laekumisest PRIA-sse, siis järelepärimine lükkab toetuse väljamakse tähtaega edasi. Seega, olge investeringu tegemist tõendavate dokumentide saatmisel tähelepanelik, et kõik vajalikud dokumendid saaksid saadetud ja oleksid korrektselt vormistatud.

INVESTEERINGU TEOSTAMISE KONTROLL

Enne toetuse lõplikku väljamaksmist kontrollib PRIA vähemalt üks kord investeringu elluviimist ettevõttes kohapeal. Sõltuvalt osamaksete arvust ja investeringu olemusest võib kontroll toimuda ka mitmel korral. Kontrolli käigus veendutakse, et investering oleks tehtud taotluses näidatud mahus ja kujul. Samuti kontrollitakse PRIAsse esitatud investeringut tõendavad dokumente.

Kontrolli aeg lepitaks teiega eelnevalt kokku. Kontrolli hõlbustamiseks on soovitatav, et kohal oleks ka kontrollitava ettevõtte raamatupidaja. Kontrolli lõppedes täidab inspektor kontrollakti, mille allkirjastavad mõlemad pooled. Taotleja poolt peab alla kirjutama allkirjaõiguslik isik.

Vajadusel võib inspektor nõuda kontrolli käigus täiendavaid dokumente. Need võivad olla näiteks ehitise kasutusluba, välisõhu saasteluba, vee erikasutusluba, jäätmeluba, maavara või maa-ainese kaevandamisluba või muud vajalikud load või tõendid.

Kui kontrolli käigus leitakse puudus, mida on võimalik mõistliku aja jooksul kõrvaldada, siis tehakse toetuse saajale ettekirjutus ning toetust enne selle täitmist välja ei maksta. Kui leitud puudust ei ole võimalik kõrvaldada, siis toetust välja ei maksta.

VÄHENDAMINE JA VÄLJAARVAMINE

Kui maksenõude ja/või investeringu teostamise kontrolli tulemusena leitakse, et toetuse saaja esitatud maksenõude summa ületab tegelikku abikõlblikku toetusesaajale makstavat summat rohkem kui 3 %, vähendatakse toetusesaajale makstavat summat omakorda esitatud ja abikõlblike summade vahe võrra. Vähendamist ei rakendata, kui toetusesaaja suudab näidata, et ta ei ole süüdi mitteabikõlblike summade kaasamisel.

*Näiteks kui on esitatud maksenõue summas 100 000 eurot saamaks toetuse väljamakset summas 50 000 eurot (toetuse määr 50%) ning kontrollimisel leitakse, et tegelikult sisaldab maksenõue abikõlblike kulutusi ainult 90 000 eurot, siis rakendatakse vähendamist, sest need summad (100 000 ja 90 000) erinevad rohkem kui 3%. Seega tuleb väljamakstavat summat vähendada nende summade vahe võrra (100 000 – 90 000 = 10 000). Reaalne väljamakstav toetus on seega 40 000 eurot (100 000 – 10 000 (mitteabikõlblik osa) – 10 000 (vähendamise osa) = 80 000 * 50% = 40 000). Vähendamise arvelt (antud näites 10 000 krooni) ei*

saa hiljem esitada uusi abikõlblikke kulutusi. Vähendamise nõue on kirjeldatud Komisjoni määruses (EÜ) nr 65/2011 artiklis 30.

Kui leitakse, et toetusesaaja on tahtlikult esitanud valeandmeid, siis selle taotluse alusel toetust ei maksta ning juba välja makstud summad nõutakse tagasi. Lisaks arvatakse toetusesaaja välja sama meetme alusel toetuse saamisest kõnealusel EAFRD aastal ning sellele järgneval EAFRD aastal.

EAFRD aasta on 16. oktoobrist kuni järgmise aasta 15. oktoobrini.

TOETUSE VÄLJAMAKSMINE

Nõuetekohaste investeeringut tõendavate dokumentide esitamisest kuni väljamakse tegemiseni võib minna aega kuni 3 kuud. Järelepärimine lükkab väljamakse tähtaega edasi.

Kõik arveldused toimuvad ainult pangaülekannetega.

Kui investeeringu teostamise kontrolli tulemus on positiivne, siis koostab PRIA toetuse väljamaksmise käskkirja, valmistab ette maksekorralduse ja saadab selle Rahandusministeeriumi riigikassa osakonda e-Riigikassasse ülekande tegemiseks. Toetussumma kantakse teie pangaarvele. Kui olete teinud investeeringu liisingu abil, kantakse toetus otse liisingufirma arveldusarvele.

Palun hoolitsege varakult selle eest, et kliendiregistris olev info oleks õige, vastasel korral ei pruugi toetus laekuda teie soovitud arveldusarvele. Kõik muudatused peaksid olema kliendiregistris tehtud vähemalt nädal enne makse saamist.

Tundke huvi selles vastu, et liisingufirma vähendaks liisingufirma arveldusarvele laekunud toetussumma võrra teie järgnevate perioodide väljaostumakseid.

Toetuse summa kantakse pangaarvele, mis on registreeritud põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registris teie esitatud avalduse alusel.

Pärast tegevuse elluviimise rahastamise otsuse alusel makstud raha laekumist peab toetuse saaja tasuma kuludokumentide alusel tasumata jäänud kogusumma isikule, kellelt ta tellis teenuse või töö või ostis kaupa, ning esitama selle tõendamiseks PRIAle seitsme tööpäeva jooksul arvates raha laekumisest oma arvelduskontole vormikohase kuludeklaratsiooni koos maksedokumentidega.

NB! Raha laekumist peab toetuse saaja ise jälgima ning saadud raha võib kasutada ainult eelnevalt kuludeklaratsiooniga esitatud kuludokumentide abikõlbliku summa tasumiseks!

PRIA teeb toetuse maksmise otsuse 25 tööpäeva jooksul alates nõuetekohase kuludeklaratsiooni (koos maksedokumentidega) saamisest. Väljamakstavast toetusrahast arvestatakse tasaarvelduse korras maha tegevuse elluviimise rahastamise otsuse alusel toetuse saajale makstud raha. Toetuse maksmisest keeldumise korral peab toetuse saaja tegevuse elluviimise rahastamise otsuse alusel saadud raha asjaomases ulatuses tagasi maksuma.

PRIA võib toetuse maksmisest keelduda näiteks siis, kui tuvastatakse, et toetuse saaja ei ole tegevusi ettenähtud tähtajaks elluviinud, ta ei ole tegevuse elluviimise rahastamise otsuse alusel saadud raha kasutanud sihipäraselt ja tähtaegselt vmt.

JÄRELKONTROLL

Eesmärgiga tagada saadud toetuse sihipärane kasutamine teeb PRIA veel viie aasta jooksul pärast toetuse väljamaksmist järelkontrollle. Järelkontrollid tehakse valimi alusel.

Järelkontrollist informeeritakse toetuse saajat samamoodi nagu eelnevate kontrollide korral. PRIA inspektor kontrollib investeringuobjekti olemasolu ja sihipärasest kasutamist ning teiste institutsioonide ja ametite koostatud akte ja lube.

Korruptsiooni ja vigade vältimiseks kontrollitakse ka PRIA teenistujate tööd. Seega võib juhtuda, et teid ja teie investeringut kontrollitakse mitu korda. Kontrollijateks võivad olla PRIA teenistujad (nt inspektori läbiviidud eelkontrolli teeb teistkordselt üle PRIA keskuse ametnik), Riigikontroll, Euroopa Komisjoni audiitorid või muud selleks volitatud ametnikud.

NÕUDED TOETUSE SAAJALE

Toetuse saaja on kohustatud:

- investeringuobjekti säilitama ja sihipäraselt kasutama vähemalt viie aasta jooksul arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest;
- saadud toetusraha mittesihipärase kasutamise korral PRIA nõudmisel tagasi maksuma;
- võimaldama teostada toetuse sihipärase ja tähtaegse kasutamise üle järelevalvet.
- Lisaks peab toetuse saaja PRIAt kirjalikult teavitama alates taotluse esitamisest kuni viie aasta möödumiseni arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest:
- oma postiaadressi või kontaktandmete muutumisest;
- äriühingu osa või aktsia võõrandamisest või liikmelisuse muutusest ettevõtja ümberkujundamisest, ühinemisest või jagunemisest ning ettevõtte või selle osa üleminekust;
- tegevuse või investeringuobjektiga seotud muudatusest PRIAlt kirjalikult nõusoleku saamiseks; toetuse saamise või toetuse kasutamisega seotud muust asjaolust, mille tõttu taotluses esitatud andmed ei ole enam täielikud või õiged.

TOETUSE TAGASINÕUDMINE

Toetus kuulub tagasinõudmisele juhul, kui pärast toetuse väljamaksmist selgub, et investeringuobjekti ei ole säilitatud ja sihipäraselt kasutatud, toetuse saaja on esitanud ebaõigeid või mittetäielikke andmeid või takistab kontrollimist, investeringuobjekt on hävinud toetuse saaja süül, toetuse saaja on jätnud tähtaegselt

täitmata järelevalveametniku ettekirjutuse toetuse ebaõige kasutamise rikkumise lõpetamiseks, edasiste rikkumiste ärahoidmiseks ja rikkumisega tekitatud tagajärgede kõrvaldamiseks, toetuse saaja ei ole lõpetanud investeeringu elluviimist täies mahus (eesmärk jääb täitmata) või ilmneb tagantjärele mõni asjaolu, mille korral taotlust ei oleks rahuldatud.

Sellisel juhul teeb PRIA toetuse tagasinõudmise otsuse. Selgituse, kuidas toimida siis, kui teile on saadetud käskkirja väljavõtte toetuste tagasinõudeotsusega, leiate PRIA kodulehelt aadressil www.pria.ee/toetused/valdkond/teadmiseks/volad_ja_tagasinouded/.

SALDODE KONTROLLIMINE

Majandusaasta lõppedes saadetakse saldokinnitused nendele toetuse saajatele, kelle suhtes on PRIA-l kohustusi või nõudeid ning kelle summaarne kliendipõhine nõue või kohustus on suurem kui 639,12 eurot. Saldokinnitused võimaldavad taotlejatel kontrollida aasta lõpu seisuga kohustuste või nõuete saldot ja lahknevuste korral selgitada välja erinevused.

Saldokinnitused postitatakse hiljemalt 31. jaanuaril ning vastuseid ootab PRIA faksi või posti teel tagasi kümne päeva jooksul.

Soovime edu taotlemisel!